

30 Στο ντιβάνι του αναγνώστη Art

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΣΕΛ ΦΑΪΣ

Δέκα ερωτήσεις, περισσότερες αφορμές και σπινθήρες για μια συνομιλία, ανάμεσα σ' έναν επίμονο αναγνώστη κι ένα πρόσωπο της γραφής. Σήμερα ο **ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΩΤΣΙΑΣ** απέναντι σε ένα ερωτηματολόγιο που επιχειρεί να ψηλαφίσει, εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας, διαθέσεις, εμμονές, αναγωγές

Δεν ωφελεί, πιστεύω, η επικαιρότητα τη λογοτεχνία

έστω και να βρεις, δεν θα αφορά όλο το έργο τους.

• **Σήμερα, υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφικές που διμορφώνουν το πνευματικό κλίμα της εποχής;**

Ναι, υπάρχουν, υπήρχαν και θα υπάρχουν. Ο ρόλος τους όμως είναι αμφίβολος. Καθοδηγούν κατά κάποιο τρόπο το λογοτεχνικό γίνεσθαι μαζί με τους κριτικούς, αλλά πολλές φορές διάφοροι μέτριοι συγγραφείς προσπαθούν να εισχωρήσουν σ' αυτούς τους κύκλους και μάλιστα να ηγηθούν, διαιωνίζοντας τη μετριότητα και εμποδίζοντας στιδίαποτε φρέσκο και καινούργιο.

• **Για ποιο λόγο η παρουσία της ελληνικής λογοτεχνίας, εκτός συνόρων, είναι τόσο νωθρή και αποσπασματική;**

Για έναν απλό λόγο, γιατί εκείνα που προωθούνται δεν αξίζουν. Υπάρχουν και κάποια που αξίζουν, αλλά δεν έχουν ενδιαφέρον για τον ξένο αναγνώστη. Πολλές φορές η πένα του Έλληνα συγγραφέα τρέμει από την ανασφάλεια. Γι' αυτό και περιττολογεί συνεπαρμένος από τον ωραίο λόγο του. Μπορεί να διαβάσει κανείς ένα πετυχημένο ξένο μυθιστόρημα, απλό, λιτό και βαθύ και να αναρωτηθεί γιατί πέτυχε.

• **Η πολιτική συγκυρία, εντός και εκτός της χώρας, αλλά και η γλώσσα και ο τρόπος της ενημέρωσης αγγίζουν το συγγραφικό εργαστήρι σας;**

Ναι. Δυστυχώς. Γιατί δεν ωφελεί, πιστεύω, η επικαιρότητα τη λογοτεχνία. Προσπαθώ όμως να μην επηρεάζομαι. Η γλώσσα μου έχει εξελιχθεί, αλλά εγώ δεν το καταλαβαίνω. Εκείνο που με τραβάει είναι η θέση μου στην κοινωνία, η υπόστασή μου, η ταυτότητά μου, που ούτε αυτά θα ήθελα να με επηρεάζουν. Αλλά, βλέπετε, είμαστε όλοι μόνο ό,τι νομίζουμε εμείς, αλλά και ό,τι πιστεύουμε και οι άλλοι για εμάς.

• **Σας απασχολεί αν, μετά θάνατον, θα σας θυμούνται μέσα από το έργο σας;**

Γι' αυτό θα μιλήσουμε μετά θάνατον.

• **Γράφετε συνεχώς το ίδιο βιβλίο ή στο έργο σας εντοπίζετε τομές και ασυνέχειες;**

Νομίζω ότι γράφω διαφορετικά βιβλία και προσπαθώ να μην επαναλαμβάνομαι αλλά στην ουσία γράφω το ίδιο βιβλίο γιατί απλούστατα είμαι ο ίδιος συγγραφέας. Τα θέματα που επιλέγω είναι απλώς προσχήματα για να πω εκείνα που θέλω να πω. Είναι οι διαφορετικές όψεις του ίδιου αντικείμενου, δηλαδή των δικών μου συναισθημάτων, απόψεων και αντιλήψεων.

• **Εκτός από τη λογοτεχνία, τι άλλο καθορίζει και φωτίζει το έργο σας;**

Ο συγγραφέας ξεκινάει από χόμπι και καταλήγει ως επάγγελμα. Εγώ βρίσκομαι στην πρώτη φάση. Μέσω της γραφής προσπαθώ να πω κάθε φορά κάτι το καινούργιο. Πιστεύω ότι μέρος της λογοτεχνικής αξίας είναι και η επιλογή του θέματος, έτσι ώστε ο αναγνώστης, διαβάζοντας, να πάρει και διάφορες πληροφορίες.

• **Υπάρχει κάποιο βιβλίο που βιαστήκατε να το παραδώσετε στον εκδότη σας και κάποιο άλλο που το απωθείτε, το «φωβάστε» μέχρι σήμερα;**

Ποτέ δεν έγραφα βιαστικά, γιατί δεν είχα εκείνο το πρόνομι των μυθικών συγγραφέων που τους πίεζαν οι εκδότες να τηρήσουν τις προθεσμίες. Γι' αυτό και συμβαίνει να έχω στον υπολογιστή μου πολλά κείμενα που για διαφόρους λόγους έμειναν ημιτελή, κάτι που σημαίνει ότι δεν ωρίμασαν για να ολοκληρωθούν.

• **Τρεις τίτλοι βιβλίων που σας σφράγισαν, στο πέρασμα του χρόνου, εντός κι εκτός κειμένου.**

Δεν μπορώ να ξεχωρίσω απλώς τρία βιβλία. Αλίμονο. Υπάρχουν εκατοντάδες που

διαμόρφωσαν τα γούστα μου. Κυρίως εκείνα της εφηβείας και της νιότης, από την παγκόσμια λογοτεχνία, τη γαλλική, τη ρώσικη ή και τη σοβιετική που τη διαδέχτηκε, ακόμα και από την αλβανική. Μέχρι τα σαράντα δεν είχα διαβάσει σχεδόν κανένα ελληνικό βιβλίο. Όταν ήρθα, άρχισα να διαβάζω, αλλά πολλές φορές χανόμουν στον ωκεανό με τις μετριότητες. Ωστόσο, εκτίμησα αμέσως την ποιητική δύναμη της ελληνικής γλώσσας,

την οποία γνώριζα από τα δημοτικά τραγούδια.

• **Υπάρχουν αρνητικές κριτικές που σας βοήθησαν και θετικές που υπομειδιάσατε;**

Οι κριτικοί είναι λιγάκι φειδωλοί τόσο στις αρνητικές κριτικές όσο και στις θετικές. Πρέπει να διαβάσεις κάτω από τις γραμμές για να καταλάβεις. Φοβούνται να θάψουν ένα έργο. Το θάβουν με τη σωπή τους. Αλλά ούτε και να πάρουν το ρίσκο να

αποθεώσουν. Γι' αυτό και τα παινεύουν όλα από λίγο και θα θάβουν από λίγο.

• **Υπάρχει κάποιος παλαιότερος και κάποιος νεότερος Έλληνας συγγραφέας που σας έλκει η γραφή του;**

Υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι συγγραφείς για να θαυμάσει κανείς το ύφος τους. Ολοκληρωμένους όμως συγγραφείς, που να ταιριάζουν μορφή και περιεχόμενο, δύσκολο θα βρεις. Μα

Ο Τ. ΚΩΤΣΙΑΣ γεννήθηκε το 1951 στα Βρυσερά της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία. Οι σπουδές του είναι ημιτελείς λόγω της διαγραφής του από την τριτοβάθμια εκπαίδευση για πολιτικούς λόγους. Εργάστηκε ως απλός γεωργός μέχρι το 1990 που ήρθε στην Ελλάδα. Από το 1995 μέχρι τη συνταξιοδότηση εργάστηκε ως μεταφραστής στη Μεταφραστική Υπηρεσία του υπουργείου Εξωτερικών της χώρας μας. Έχει γράψει διηγήματα, νουβέλες, μυθιστορήματα, τα οποία κυκλοφόρησαν από τους εκδοτικούς οίκους Κέδρος, Ψυχογιός, Πατάκης. Έχει βραβευτεί κατά καιρούς και έχει συμπεριληφθεί αρκετές φορές στη βραχεία λίστα των υποψηφίων για διάφορα βραβεία. Έχει ασχοληθεί και με μεταφράσεις από και προς τα αλβανικά. Τελευταίο του βιβλίο είναι το μυθιστόρημα «Σινική μελάνη» (Πατάκης, 2018).